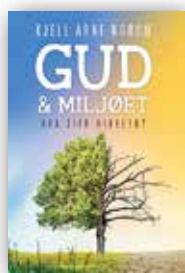

40 KULTUR BØKER

Bok Sakprosa

Kjell Arne Norum
GUD OG MILJØET
Hva sier Bibelen?

Verbum
156 sider

God bok Bibelen og klimakrisen.

” Svarene til Norum går langt i å se på hele jorden som et fellesskap.

KLIMAKRISE: Bibelen kan inspirere oss og motivere oss til handling for å ta vare på miljøet, mener Kjell Arne Norum i boka *Gud og miljøet*. Vår anmelder er imponert. Her fra Brumunddal i høst, hvor store nedbørmengder førte til flom og oversvømmelse.

Foto: Cornelius Poppe/NTB scanpix/arkiv

God bok om Bibelen og klim

Etter et lokalvalg der klima spilte en stor rolle, kommer det en bestselger-kandidat fra Verbum forlag som går rett inn i samfunnsdebatten.

ANMELDELSE
FREDDY FJELLHEIM
kultur@vl.no

Mennesker som kjemper for å opplyse om klimakrisenes konsekvenser for fattige land og mennesker, kan være stolte av Den norske kirke. Siden den sosialetiske offensiven i kristne miljøer på 1960 og 70-tallet har kirkesamfunn over hele verden frontet miljøkampen, med Patriarken av Konstantinopel som en av de fremste.

Kjell Arne Norums bok *Gud og miljøet* er et slags «oppsum-

lingsheat» i så måte. Han henter inn mange kjente perspektiver på miljø og natur, og så vidt jeg kan bedømme er han på høyde med forskningen.

Hva er et menneske? Den som har Bibelen som veileder i et skriftlig arbeid, er garantert stor-slagne perspektiver og poetiske blikkfang. Gåtene strømmer gjennom helligteksten som levende vann. Første kapittel i *Gud og miljøet* åpner med et undringsspørsmål av bibelsk format, et spørsmål som også er sentralt i den fasen av jordens historie som nylig fikk betegnelsen Antropocen: «Hva er et menneske?». Svarene til Norum går

langt i å se på hele jorden som et fellesskap, særlig fordi han presiserer så sterkt menneskets genetiske likhet med andre skapninger.

I kapitlene som følger får vi vite mye om Bibelens syn på natur, forvalteransvaret, et eget kapittel om klodens tilstand, vettug moralsk kritikk av holdninger og livsstil, samt en samtale- og studieplan.

Hva det siste angår kunne man si at ingen av kunnskapene i boken får gå til spille uten at leserne har arbeidet for den åndelige føden. Det kalles retorisk husholdning, og det siste er en av grunnbetydningene i begrepet økologi.

Ingen vanlig lærebok. Stilnivået i teksten berører meg. Forfatterstemmen skaper et sosialt rom i sin formidling, eller en sakprosaisk fortellerstemme. Teksten har et rolig tempo og et nærvær som etablerer et fellesskap med leseren. Jeg tror det skyldes at kunnskapene er så solide og velintegrerte at formidleren kan tre tilbake for det som formidles. Altså er dette ingen vanlig lærebok, men en bok som forkynner leseren et godt budskap: I kampen for rettferd, under den livsfarlige overopphetingen av kloden, har vi Gud på vår side, siden Gud elsker alt han har skapt. Ikke bare menneskene og de kristne, ikke bare de gode og rettferdige, men alt levende, alle mennesker, hvert bitte, lille håp i alt levende.

Gudsparadokset. Mine kritiske anmerkninger går blant annet på at Norum ofte beskriver virkningene av klimakrisene

som rene naturhendelser. Det minner om en selvmotsigelse fordi han også forsøker å vise hvordan Gud, menneske og natur hører sammen. For det er noe ved Skapelsen som er lyttende, som om Skapelsen av all naturen er stillhetens område. Er det ikke slik Gudsparadokset fremtrer for oss mennesker? At Skaperen taler gjennom taushet, for å henvise til begrepet Arnold Eidslott ofte tok i bruk?

Stillhetsrommet mellom skaper og skapt er en virkende realitet, det vil si mye mer enn en opplevelse. Kanskje det er i dette rommet at enheten mellom menneskenatur og skaper er virksomt, vekstvillig og modnende. Det kunne kalles gudsmiljøet.

Hvor er klimaflyktningen? Klimakrisene handler ikke lenger om klima, men om flyktningen. Ved å si det slik, får vi da øye på mennesket i kamp med

akrisen

naturkreftene, og dermed oss selv? FN anslår at halvparten av dem som flykter fra klimaødeleggelsene vil bosette seg i nærheten av sitt opprinnelige hjemsted. Men dagens katastrofale politiske kurs kan likevel innebære at titalls millioner mennesker må lete etter tryggere landområder, på flukt fra naturomveltningene.

Jeg synes Norum under spiller disse menneskelige følgene av klima- og miljøkrisene. Ja, han nevner begrepet «flyktning» kun i et par avsnitt. Ellers er sitatene og kildetilfanget så konservativt og tradisjonelt at det kan se ut som om virkelighetsbeskrivelsen er tildelt halveringstid.

Forløsning og frelse. Ikke desto mindre er det mye spennende å lese i denne boken, blant at forfatteren ikke skiller frelsesmysteriet fra naturomgivelsene:

«Evangeliet som disiplene skulle bære ut i verden, er et godt budskap for alt Gud har skapt, og nå kan det ropes ut over sletter, fjell og hav og opp mot selve stjernehimmelen at Jesus Kristus er den som bringer forløsning og frelse».

Når Skaperen taltaler oss gjennom et subjekt, er det enestående menneskelige muligheter som uttrykkes: «Se, jeg gjør alle ting nye». Dette håpsimperativet gjennomsyrrer Kjell Arne Norums gode bok.

Bok Roman

Knut Ødegård
FUGLESPRÅK
Cappelen Damm
310 sider

For mye av det gode.

Det viser seg at romanen ikke går opp.

Rotete røverhistorie

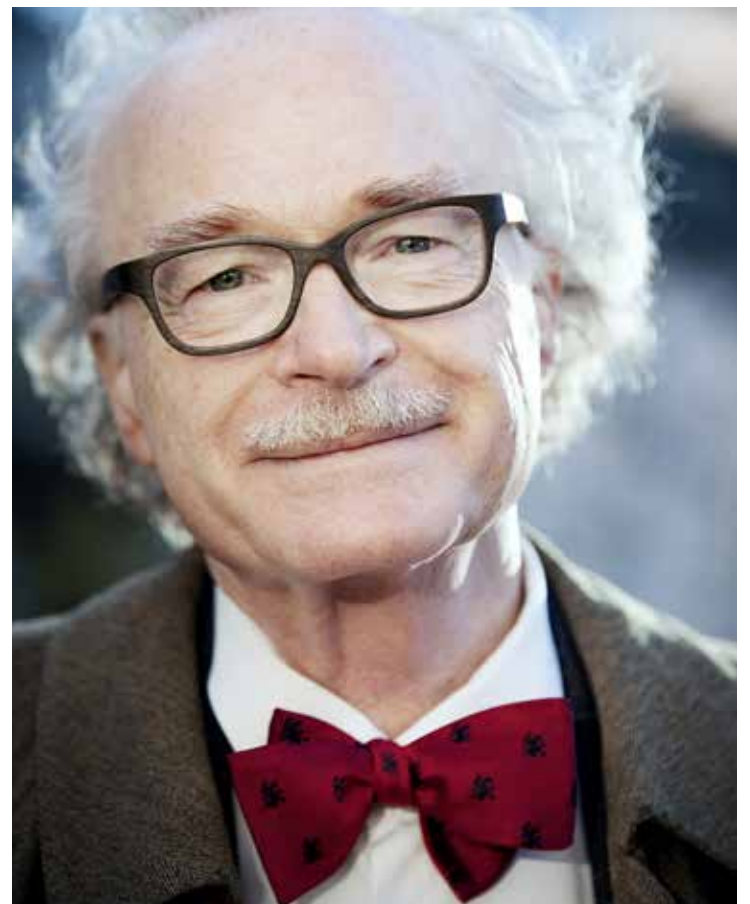
Knut Ødegårds roman-debuterer med en innfallsrik og vilter fortelling som byr på en del gleder før den går seg vill i sine egne digresjoner.

ANMELDELSE
OLA JOSTEIN JØRGENSEN
kultur@vl.no

Claus Hoel Kringsjø er en kortvokst og likblek sønn av en frontkjemper, og i etterkrigstidens Molde og omegn er det et liv i utenforskapet som gjelder. I tillegg skjønner han hva fuglene sier. På drøye 300 sider, delt inn i hele 56 kapitler, samt et etterord, spenner den meritterte og prisbelønte dikter og oversetter Knut Ødegård opp et stort lerret i sin aller første roman. Først tenker leseren at her er det nesten for mye av det gode, og etter hvert viser det seg dessverre at det er akkurat det det er.

Røverhistorie. Det er en ordentlig røverhistorie Ødegård serverer oss. I tillegg til Claus opptrer også blant annet en filippinsk predikant med elefantsyke, en polsk fiolinist som har rømt fra nazistene, religiøse fiskerdøtre med en hang til engelsk romantikk og særlig Lord Byron og tidligere østfrontkjemper som er ekstremt opptatt av hvem som egentlig skrev *Heimskringla*. Og innimellom skjer det også mystiske drap, der de ranke og selvrettferdige motstandsmennene som etter krigen hevnet seg på Claus' familie blir funnet drept en etter en, under mystiske omstendigheter.

Språklig virtuos. I de korte kapitlene ramses historiene og skjebnene opp. Ofte er det underholdende, innimellom er det tankevekkende, og et par ganger må jeg slå opp og sjekke om det forfatteren skriver har basis i virkelige historiske hendelser eller om det er fri fantasi. Ødegård er i tillegg en språklig virtuos, og formuleringsgleden i de lange, ofte snirklete setningene er påtagelig. Her plukkes

UINNFRIÐE FORVENTNINGER: Knut Ødegård er en språklig virtuos, men til tross for mange gode tilløp så kommer fortellingen aldri ordentlig i gang, mener vår anmelder.

Foto: Anna-Julia Granberg/Blunderbuss

det frem ord og uttrykk fra det norske språks rikholdige skattkammer, og på sitt beste er det en fryd å lese.

Som for eksempel denne beskrivelsen av Claus' familie: «Den skam som lå over familien, både av medisinske og ideologiske grunner, ble oppveiet av slektens driftige forretningsmenn som fikk kronene til å rulle, men bare i liten grad inn i vårt hus, som en gang var hovedsetet: Der rådet apatien, og mangelen på alt initiativ hadde liksom satt seg fast i sjeselongene.»

Slurv. Men til tross for mange gode tilløp så kommer fortellingen aldri ordentlig i gang. Hver gang lesingen kommer inn i en flyt brytes historien av, og så er det over til noe annet. Videre skjennes teksten av en del åpenbare skrive- og tegnsetningsfeil – og enkelte sider også satt i en merkbart mindre skriftstørrelse enn resten av boken, uten at jeg kan se at det er gjort med overlegg.

Teksten har også en del unødvendige og urytmiske gjentagel-

ser på ord- og setningsnivå. Slikt slurv, som redaktør og språkvasker burde ha plukket bort, bidrar dessverre til å svekke tiltroen til fortellingen ytterligere.

Overlesset. Og det viser seg at romanen ikke går opp. Som leser inngis man visse forventninger. Kanskje særlig en forventning om at det skal komme noe ut av de mystiske drapene. Men også at noen av de mange andre alvorlige hendelsene og episodene skal få en eller annen konsekvens, at de skal bety noe. Men den ene handlingstråden etter den andre renner bare ut i sanden.

I stedet bys vi på stadig nye innfall. Mot slutten handler store deler av teksten om sopp (ispedd en hel del oppskrifter på ulike soppretter), mens dramatiske episoder som et spedbarnsdrap, at Claus rømmer med et sirkus og at hans far har bygget en «unnslippelsesmaskin» som gjør at han kan gå på vannet, blir unagjort på summarisk vis. På det tidspunktet har leseren dessverre for lengst falt av lasset.